

**Commentarius Pavli Bernriedensis, Antiqui Scriptoris, De
Vita Gegorii VII. Pontif. Max.**

Paulus <Bernriedensis>

Ingolstadii, 1610

Gregorius Servus Servorum Dei, Omnibus Archiepiscopis, & Episcopis,
Abbatibus, Ducibus, Marchionibus, omnibusque Christianam, & B. Petri
fidem, & doctrinam defendentibus, & obseruantibus salutem, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65381)

quos prouidentia uestra id posse, & nobis debere cognouerit; sit ita studij uestri per partes uestras pacem firmare, ut intentionis nostra propositum nihil, * quod possit impedire. Quot ^{* Videtur hae} & quantas colluctationes cum nunciis Regis ^{oculis delem-} habuerimus, & quibus rationibus dictis eius obuiauerimus, quidquid his literis deesse uideatur, latores earum plenius indicabunt, quibus sicut de his, quae per eos B. Petro & nobis promissis, indubitanter credimus; ita uos de his, quae ex nostra uobis parte dixerint, credere uolumus.

GREGORIVS SERVVS SERVORVM DEI, OMNIBVS ARCHIEPISCOPIS, & EPISCOPIS, ABBATIBUS, DUCIBUS, MARCHIONIBUS, OMNIBUSQUE CHRISTIANAM, & B. PETRI FIDEM, & DOCTRINAM DEFENDENTIBUS, & OBSERVANTIBUS SALUTEM, & BEATORUM APOSTOLORUM PETRI & PAULI BENEDICTIONEM, OMNIUM PECCATORUM ABSOLUTIONEM.

Ego qualiscunq; Sacerdos Apostolorum Principis seruus, contra uoluntatem, & consilium Romanorum confidens de misericordia omnipotentis DEI, & de uestra fide Catholica, uenio ad uos paratus propter honorem

O norem

honorem & salutem animarum uestrarum, mortem subire, sicut pro nobis animam suam posuit. in hoc enim positi sumus, ut per multas tribulationes tendamus & perueniamus ad Regnum DEI. Vos autem fratres mei charissimi & desideratissimi summopere curate, ut possim, DEO adiuuante, adire, vobisq; in omnibus prodesse. Benedicat vos ex cuius gratia mihi dictum est ad corpus beati Petri, in die ordinationis mea: quodcunq; benedixeris benedictum erit, & quodcunq; solueris super terram, erit solutum & in caelis, &c.

*Rex clam petiit
Italiam.*

*Rex Canusij
Pontifici adit.
Lege Bar.
M. LXXVII.
Penitentis ha-
bitus.
Comploratio
spectatorum.*

Interea Rex propriae causae diffidens, & idcirco audientiam totius regni subterfugiens, furtiue Italia cum excommunicatis contra praecipuum Papae, & consilia Principum intrauit, & Apostolico ad praedictum diem Augustam tendenti, ante Purificationem S. MARIAE apud Canusium obuiauit, ibique ante portam castri per triduum, deposito omni regio cultu, miserabiliter, utpote *discalceatus*, & laneis vestibus indutus persistens, non prius cum multo fletu Apostolicę miserationis auxilium, & consolationem implorare statuit, qua omnes, qui aderant, & ad quos ille rumor peruenit, ad tantam pietatem, & compassionis misericordiam mouit, ut pro eo multis precibus, & lacrymis intercedentes, omnes quidem insolitam Domini Papae duritiam mirarentur; nonnulli vero in eo, non Apostolicę seueri-
ratis

tatis grauitatem, sed quasi tyrannicæ seueritatis crudelitate esse clamarent: denique instantia compunctionis eius, & tanta omnium, qui ibi aderant, supplicatione, Papa deuictus, tandem eum, relaxato anathematis vinculo, in communionis gratiam, & sinum sanctæ matris Ecclesiæ recepit: acceptis ab eo securitatibus, quarum etiam confirmationem per manus^a Abbatis Cluniacensis, & nobilium Comitissarū Mathildis, & ^b Adalæ, & aliorum Principum, Episcoporum, & Laicorū, qui sibi ad hæc vtilis visi sunt, in hunc modum suscipit.

Ego Henricus Rex de murmuratione, & dissensione, quam nunc habent contra me Archiepiscopi, Episcopi, Duces, & Comites, ceterique Principes Regni Teutonicorum, & alij, qui eos in eadem dissensionis causa sequuntur, infra terminum, quem Dominus Papa constituerit, aut iustitiam secundum iudiciū eius, aut concordiam secundum consilium eius faciam, nisi certum impedimentum mihi, vel sibi obstiterit: quo transacto, ad idem peragendum paratus ero. Item, si idem Dominus Papa Gregorius ultra montes, vel alias partes terrarū ire voluerit, securus erit ex mea parte, & eorū, quos constringere potero, ab omni lesione vitæ, & membrorum eius, seu captione tam ipse, quàm qui in eius conductu, siue comitatu

O 2 fue-

*a Hugonis.
b Adalheida,
quæ fuit Ducissa
& Marchionissa Alpe-
rum Cottarum
ad quā exstat
longa Epist.
Damiani li. 7.
Epist. 16. de
quæ Bertoldus
in Chronico,
Anno M. XCV.
Adalheida
Taurinensis
Comitissa
XIV. Kal. Ian.
obiit.
Insurandum
Henrico Regi.*

* post Verbum, fuerint, sub-
dantur in im-
pressa ista: seu
qui ab illo
mittuntur, vel
ad eum, de
quibuscunque
terrarum par-
tibus vene-
rint, in eundo,
Etc.

fuerint * in eundo, siue ibi morando, seu inde
redeundo, neq, aliud aliquod impedimentum
habebit ex meo consensu, quod contra honorem
suum sit, & si quis ei fecerit, cum bona fide se-
cundum posse meum, illum adiuuabo.

Rex postquam communionem recepta, sed quæstio-
ne regni dilata, solutus ab Apostolico discessit, parum
attendens quid ei in recõciliatione sua iuramento pro-
miserit, ad solitam nequitiam redire, & Simoniacorum
suorum consiliis contra Papam assentire non expauit.
Omnes enim Simoniaci, eorumque socij, quorum ty-
rannidi ipse sanctam matrem Ecclesiam subiugauerat,
quorum etiam factione, iam pridem Apostolicam Se-
dem deautorizare tentauerat: ipsi, inquam, omnes ad
eum reconciliatum recurrentes, non terrorem, sed au-
daciam ab eo, pro perpetrata iniquitate acceperunt;
quin etiam in damnatione Apostolici apud eum con-
iurandi locum inuenerunt. Ipse verò, eiusque compli-
ces, communionem utcunque idcirco festinauerant
recipere; quia, iuxta legem Teutonicorum, se prædijs,
& beneficiis priuandos esse non dubitabant, si sub ex-
communicatione integrum annum permanerent, cu-
ius adhuc vnus mensis superfuit, dum ad reconcilia-
tionem redirent. Communionem itaque non ut se corri-
gerent, repetebant, sed, ut plurimos iam dudum ab illis
anathemate separatos sibi refociarent; sicque tanto
audacius, tanto crudelius, quanto cum pluribus solita
tyrannide sanctam Ecclesiam opprimere possent. Nam,
statim post reconciliationem, ut prædictum est, ad pri-
stinum volutabrum redire, sed & Simoniacis, utpote
sui

Cur Henricus
& affecta ab-
solutorem ab
excommuni-
catione man-
rauit.
NB. hanc le-
gem Germa-
norum.

sui similibus contra Apostolicam Sedem assentire non dubitarunt.

Non multò post tamen Rex ab Apostolico Regni iam concessionem callidè, vt communionem, elicere volebat. Missa enim legatione, humiliter ei supplicabat vt vel eum semel apud S. Ioannem in^a Moytia per Episcopos Papiensem, & Mediolanensem, more priorum Regum, coronari permetteret: vel, si hoc nollet fieri per huiusmodi Episcopos, vt pòte excommunicatos, saltem hoc priuilegium Apostolica auctoritate cui libet Episcopo concederet exequendum. Ob hoc maxime appetens coronari, vt cum communionem etiam Regnum à Romano Pontifice videretur recepisse.

*a fort. Modoc-
tia.*

*Henricus corona-
ri cupit; &
quo consilio.*

Sed Papa calliditatem eius iam satis expertus, nullo modo votis eius voluit acquiescere: diligenter secum ipse reputans, se quidem eum pro multis criminibus, & maxime pro inobedientia, & contumacia Apostolicæ sedi irrogata à regno deposuisse; omnesque ei iuratos ab eius dominio liberos reddidisse: & ob hoc, nullatenus eum, sicut nec alium, in Regem Principibus, vt pòte liberis hominibus, superponi debere, absque eorum electione. Nam & à toto Regno de tot, ac tantis iniuriis, ac perfidiis erat^b inculpatus, vt de his eum necesse esset primitus expurgari, si tamen hoc aliquatenus posset fieri, & sic demum cum consensu totius Regni legitime coronari.

*Gregorius te-
chnas Henricò
notat.*

*b id est, accu-
satus.*

Rex igitur ea vice quoque, simulatà obedientià apud^c Moytiam regalia insignia non vsurpauit: quæ tamen non multo pòst contra bannum Domini Papæ resumere, & interdicta Regni gubernacula vsurpare non timuit.

c Modocianam.

Interim transibat terminus, quem Rex coram lega-

*Henricus ob-
stat, ne Grego-
rius in Germa-
niam veniat.*

*Et hoc adcirco,
quia causa
sua diffidebat.*

*Principes Vl-
ma cōtra Hen-
ricum conue-
niunt.*

*Inducitur con-
ventus Forchei-
mensis.*

*Rogat Papa, ut
noui Regis ele-
ctio differatur.*

tis Apostolicæ Sedis cum Principibus regni ad Augu-
stam in Purificatione S. M A R I Æ condixerat, ad quem
iam Papa venire conceperat: & iam illuc peruenisset, si
non idem Rex contra commune decretum omnium
ingressus Italiam, conducturos Apostolicum à condu-
ctu deterruisset: terminus, inquam, vbi coram Apo-
stolico in audientia totius Regni canonicè de criminibus
illatis expurgari, si inculpabilis esset, expurgatus legiti-
mè in Regnum, cum consensu omnium, restitui posset,
ad quem ipse venire contempsit, imò suæ causæ diffi-
sus, non præsumpsit, & Papam, ne vel illuc veniret, frau-
dulenter in Longobardia præoccupavit.

Cùm igitur Principes Regni terminum generali
decreto statutum Regem subterfugisse, & se etiam hac
vice, solitâ eius perfidiâ, delusos esse animaduertissent;
cumque eius versutiam nec in ipsa reconciliatione, vel
postea cessasse, certissima relatione didicissent, mox in
Suevia apud Vlmam, conuentu factò, deliberauerunt;
ne, se deinceps ab illo ludificari, vel potius pristina eius
calliditate periclitari permetterent; sed suæ saluti, in
legitimi Principis electione prouiderent. In eodem au-
tem conuentu apud Vlmam generalius colloquium ad
Foreheim IV. Idus Martij ad noui Regis electionem
condixerunt: ad quod etiam Domini Apostolici con-
siliium, & auxilium sibi venire, missa legatione, postula-
uerunt. Quo audito, Papa ad id colloquium legatos di-
rexit, qui Principes rogarent, ut dispositionem regni vs-
que in aduentum eius differrent, si hoc sine periculo
fieri posse sperarent. Noluit sanè eis hoc ex definito
præcipere, ne, sibi iure imputari posset, si quod pericu-
lum status regni ex illa dilatione incurrisset.

Alte-

Alterâ autem die, post dimissionem legatorum, Manegoldus Comes, magnus amator veritatis, aduenit; cuius relatione Papa de nouo Rege constituendo certior factus, alium legatum, Gregorium scilicet Romanæ Ecclesiæ Diaconum, ad Principes Regni destinavit: qui, eos Apostolica auctoritate aduentum eius prætolari compelleret: eo tamen primitus explorato, si Rex, qui adhuc in Longobardia morabatur, ab eodem Legato conuentus, securitatem facere veller, vt Domino Papæ transitum ad Teutonicas partes, pro ipsius causa determinanda, concederet. Quod si Rex nollet concedere, præcepit Papa, vt Legatus ad se rediret, nec Principes cum aliqua dilatione à prouidenda regni necessitate suspenderet.

*a Manegoldo
Comite.*

*Mittitur alius
legatus ad
Germania
Principes.*

Item eidem Legato præfatam legationem imponens Papa dixit inter alia; se quasi pro indicio huiusmodi securitatem exegisse, cuius, inquam, securitatis exhibitio, illum in regnum restitui posse, præfagiret: sicuti, eiusdem securitatis denegatio, hoc cum non posse, ex diuino indicio denotaret.

*Cur Greg. ab
Henrico securi-
tum transitum
in Germania
postulauerit.*

Inter hæc verba Papæ tres digiti eius dextræ vsque ad medium repente sanguinei apparuere; quos sanguine ex naribus profluente maculatos existimans, detergere cœpit: sed eos sanguineis notis nullatenus emaculare potuit, hinc ipse, & reliqui sapientes, qui hoc miraculum conspexerunt, aliquid magni per hæc signa portendi non dubitarunt.

*Miraculum in
Gregorij digi-
tis.*

Erant autem ibi tunc præsentibus prænominatus Comes Manegoldus, & venerabilis presbyter Erkinbertus, cum aliis quàm pluribus in opido Canusij in capite Ieiunij, quod eo anno contigit in Kal. Martij.

Per-

Percepta igitur legatione, statim legatus ad Regem properavit, cum prædicto Comite: sed Rex securitatem, quam Papa postulabat, facere contempsit. Vnde & ille Legatus ad Apostolicum redire non tardavit. At Comes ad proximum Foreheimense colloquium venire acceleravit: quò & priores Legati iam peruenerant: qui vna tantum die, priusquam præfatus Comes, ab Apostolico missi fuerant. Hi autem erant Legati; Bernhardus sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Diaconus: Item alter Bernhardus Abbas religiosus de Massilia ferè sexcentorum monachorum pater: qui etiam secum duxit egregium Doctorem quendam nomine ^a Christianum, postmodum *Auersana* ciuitatis Episcopum, cuius opus extat eximium contra Turonensem Berengarium.

^a Ita habet apographum Et *Auentinus* lib. 5. Est autè iste *Guitmundus Auersanus Archiepiscopus* cuius extant tres libri de *Eucharistia*.

Digressio de Comite Manegoldo huius nominis secundo, cuius vxor Gutta.

^b Vide genealogiam S. *Vdalrici*, quam ad calcem *Vita* eius, adiecit amplius *Dominus Marcus Velferus*.

Fuit Frater *Hermanni Cötrali*.

Duos habuit filios, quorum alter *Mangoldus III*.

^c Lacuna est in *MSS.* apographo. Videtur desiderari *Sex*, diem.

Non indignum videtur hoc in loco paulisper orationis cursum retentare, & quam fidelem Apostolicæ institutionis sectatorem, & propagatorem in Comite Manegoldo non semel commemorato, Gregorius noster habuerit, declarare. Hic enim ex generosa, & religiosa beati Odalrici Augustensis Episcopi ^b genealogia procreatus, & à sapientissimo fratre suo, Herimāno videlicet Contracto, in omni obseruantia Christianæ religionis ad vnguem informatus, Virgo virginem sortitus est vxorem, duosque filios ex ea generatos in tanta disciplina vsque ad iuuenilem ætatem educauit, vt alterum eorum ad similem monogamiam perducens hæredem sui relinqueret; alterum, in cœlibatu occisum, imò ipsius occisionis eius ^c longo locorum intervallo remousus, per spiritum mirabiliter agnoscens flectet, & gauderet. Fleuit enim propter acerbiter inopinatæ mortis, & gauisus est propter impunitatem in-

con-

contaminatæ iuuentutis. Hoc autem maximè castificabat liberos, quod verax pater comminabatur eis exheredationem, si quam, præter legitimam copulam, cum mulieribus, perpetrasse detegerentur coinquinationem.

Vir igitur Christianissimus cum B. Gregorium Papam nimio affectu propter iustificationes eius diligere, eumque sæpius propter alternas morum similitudines inuiseret; quadam vice, in tantam Romæ positus infirmitatem incidit, ut, qui præsentem erant, vitam eius desperarent. Cumque tristis nuncius Domino Papæ venisset, valde condolens festinus ad eum venit, & paucillum panis in scyphum confringens, meroque perfundens, ægro pro benedictione porrexit. At ille protinus, ut gustauit, recepit non solum delectationem comedendi, sed & virtutem cum incolumitate de lecto surgendi. Qui, cum ad propria remearet, & Apostolica statuta, maximè de vitandis officiis incontinentium sacerdotum, non segniter ubique diuulgaret, & in Clericis, atque Ecclesiis ad se specialiter pertinentibus, huiusmodi abominaciones minimè toleraret, vxor cuiusdam presbyteri sub eius ditione positi, malignans propter separationem mariti, hoc familiaribus suis audientibus se minabatur effecturam, ut qualem molestiam ipsa sustineret in separatione coniugis sui, talem & Comes sustineret in disunctione coniugis suæ. Dixit, & cheu, permittente Deo, tam pessimum facinus in Dominam^a peregit. Nam delectabiles cibos veneno infectos obtulit, eamque nihil mali suspicantem, simulata benignitate, decepit. Igitur Comes religiosus adhuc in robusta ætate viduatus, nullis suorum adhortationibus ad secundam copulam permoueri potuit; dicens, sibi

P   puden-

*Mangoldus
Salde diligit
Greg. VII.*

Morbis Mangoldi.

*Sanatur à Pö-
rifice.*

*Vxor Mangoldi
veneno occiditur.*

a Comitissam.

*Renuit Mangoldus Comes
secundas nuptias intrare.*

a forte leg. &
quibusdam.

b si talis ac
tantus vir fuit
Cincius, Urbis
præfectus; ma-
le ergo tradu-
citur, quasi
ipse Gregorium
VII. cepit.
c Synodo.
Claret mira-
culis.

puerum, & horrendum videri, si cum duabus vxoribus processurus esset ante tribunal Christi, die iudicij. In tantum autem profecit per deuotam obedientiam Papæ nostri Gregorij, vt ante finem suum, quem senex, & plenus dierum attigit, ad quibus modum virtutum signis effulserit, & Prophetiæ, quemadmodum in occasione filij patuit venerabiliter claruerit.

Huic beatæ recordationis Comiti non incongruè adiungitur memoria preciosæ mortis beati ^bCincij Urbis Romæ præfecti, cuius & superius virtutes breuiter descripsimus. Hunc etenim propter fidem sæpe dicto, & sæpe dicendo Papæ Gregorio exhibitam, Dominus noster I E S V S Christus martyrio coronauit, eiusque sepulchrum continuò viginti miraculis in ^cSynodū numeratis, & probatis illustrauit. Nam cum zelum Domini haberet, & exhiberet fidem secundum sanctam Apostolicæ institutionis formam, occisus est ab apparitoribus Henricianæ persecutionis,

M. LXXVII.

Facto igitur conuentu apud Foreheim, præfati legati literas Apostolicas in medium protulerunt: quàm parùm Dominus Papa de promissione Regis lætatus fuerit; cum aduersarij Ecclesiæ plus audaciæ, quàm terroris ex præsentia Regis acciperent. Ad hoc, aiebant, cum petere, vt noui Regis electionem, de qua audierat, in aduentum eius differrent, si hoc sine periculo fieri posse perpenderent.

Peracta igitur legatione, Archiepiscopi, Episcopi, Duces, Marchiones, Comites, maiores, atque minores debitam reuerentiã Legatis impendentes, per confessū singuli surrexerunt; & quot contumeliis, & quot periculis iam à Henrico Rege affecti essent, vel se afficiendos fore non dubitarent, legatis lamentari cœperunt;

seque

seq; totiens insidias eius inter ipsa pacis oscula vix euasisse; vt nec iuramento eius deinceps aliquam fidem exhibere possent: hoc quoq; addentes, se tamdiu cum post depositionem tolerasse, non vtique vt correctionem eius, vtpote penitus desperatam, expectarent: sed vt quibusdam occasionem calumniandi auferrent, qui fortasse ei, si non tamdiu expectaretur, correctionem interclusam fore conquererentur; totaque illa die cum huiusmodi querimoniis transactâ, nec medietatem iniuriarum sibi illatarum enumerare poterunt.

In crastinum verò iterum ad hospitia legatorum conuenientes, pro sua necessitate subleuanda, eos consuluerunt, suggerentes eis periculosissimum, & irrevocabile schisma in toto regno futurum, nisi in eodem conuentu, vt deliberauerant, in alicuius noui capituli subleuatione confœderati illud anticipare festinarent. Legati autem legationis suæ non immemores, satis compendiosè ad hæc responderunt, sibi quidem optimum videri, si Regis constitutionem, iuxta eorum legationem, in aduentum Domini Papæ sine periculo differre possent. Cæterùm prouisionem regni non tam in eorum consilio, quàm in Principum arbitrio sitam esse dixerunt, qui Rempublicam in manibus tenerent, ac totius regni damnum siue proficuum optimè prænoscent. Itaque Principes regni de aduentu Papæ incerti, sed de maxima dissensione euentura, & periculo, si differrent, certissimi, accepta licentia à legatis apud Magontinum Archiepiscopum conuenerunt, & quid eis agendum esset, singulari diligentia inuicem tractauerunt: cōsiderantes quidem, se ad nullam dilationem ab Apostolico coactos, sed,

Perstant principes in sententia noui Regis eligendi.

Deliberatio de nouo Rege creando apud Archiep. Mogunt.

hoc in eorum arbitrio positum esse; nec alicui, nisi sibi ipsis deinceps imputandum fore, si dilatio noceret.

*Notanda hic
Pontificia au-
toritas.
a Henrico IV.*

Insuper se nullius subiectionis exhibendæ Henrico regi obnoxios, imò p Apostolici banni transgressionē damnandos, si aliquam subiectionem regi deinceps exhiberent. Nam Papa, priusquam eum anathematizaret, ex parte omnipotentis DEI, & sancti Petri, & sua, illi regnū interdixit, & omnes Christianos iuramento, quod sibi fecissent, vel facturi essent, absoluit: & ut nullus ei, ut regi seruiret, interdixit: qui postea ab eo communionem tantū, non regnum, falsa correctionis promissione, recuperavit.

*Rudolphus
Dux Suevia
creatur Rex.*

*Laus Rudol-
phi.*

Hoc igitur Principes regni diligentissimè perscrutati, se quidem à Regis Henrici potestate penitus, ut prædictum est, emancipatos, nec se illi plus, quàm illum illis alicuius fidelitatis, vel subiectionis obnoxios, ut liberi homines, Rudolphum Ducem Sueuorum frustra multum renitentem, frustraque vel vnius horæ inducias ad consulendum petentem, regia dignitate sublimauerunt virum sanè in humilitate præcipuum, regio honori etate & moribus idoneum; eique se debito fidelitatis Sacramento subdiderunt. qui utiq; regnum nō ut proprium, sed pro dispositione sibi creditum reputans, omne hæreditarium ius in eo repudiavit, & vel filio suo se hoc adoptaturū fore, penitus abnegavit: iustissimè in arbitrio Principum esse decernens, ut post mortem eius liberè, nō magis filium eius, quàm alium eligerent, nisi quem ad culminis ætate & morum grauitate dignum inuenissent.

*Lege Bertoldū
in Chron. M.
LXXVII.*

Hunc igitur Rudolphum tam legitimè electum Archiepiscopi Moguntinus, & Magdeburgensis cum eorū suffraganeis, legatis Sedis Apostolicæ præsentibus, & regni

regni Principibus, regali inunctione consecrarunt. Electus est autem ab Archiepiscopis, Episcopis, Ducibus, Comitibus, maioribus, atq; minoribus in cōuentu apud Forcheim anno Dominicæ incarnationis M. LXXVII. anno IV. venerabilis Papæ Gregorij in hoc nomine septimi, indiotione XV. Idibus Martij. Postea, die duodecimo apud Mogontiam consecratus est, id est VII. Kal. April. vbi tunc medium Quadragesimæ occurrit. Die autē prædictæ electionis nix ac gelu resoluī cœperunt, quæ eo anno à festiuitate omnium Sanctorum vsque in illum diem terram Teutonicorū, & Longobardiæ occupauerat; quod quidam sapientum ita interpretati sunt; DEVM in legitimi Principis electione suam ad stipulationem mundo denotasse, per insoliti frigoris depulsionem, & per clementioris aëris reparationē: præcipuè, cum nullis huiusmodi promotio displicuerit, nisi illis tantum, qui se, sub legitimo Principe, Simoniacæ hæresi, aliisq; criminibus abrenuntiuros fore non dubitabant: qui superiori rege, nō dico permittente, sed cooperante, sanctam Ecclesiā foedare non cessauerant. Nulli sanè Clerico, Monacho, siue Laico huius Principis promotio displicuit, nisi qui seipsum sub eius auctoritate corrigendum fore timuit; nisi qui sanctam Ecclesiam, iuxta Canonicas sanctiones, instituendā fore contabuit: nisi qui, intereluso Simoniacæ hæresis mercimonio, diuitias suas attenuari non dubitauit.

Nullus autem Rudolpho Regi, eiusque Principibus periurium poterit iure obiicere, licet iam dudū deposito Regi iuramentum fidelitatis fecissent. Illud enim iuramentum tam diu obseruandū erat, quamdiu ipse regno præerat. Postquā verò omnes Christiani eo Sacramento à Papa soluti sunt, eo quidē deposito, & anathematizato, nō magis illi aliqua subiectio pro huiusmodi

*Nix diuturna
liquefit in
coronatione
Rudolphi Regis.*

*Inquam partē
hec liquefactio
accepta fuerit.*

*Quibus displicuerit
Electio
Rudolphi.*

*Excusatio
Rudolphi ob
susceptum
Regnum.*

iuramento debebatur, quàm cuilibet Episcopo, à subditis suis obeditur, postquam ille etiam, retenta communi-
 one, deponitur. Nemo autem, Romanorum Pontificem reges à regno deponere posse, denegabit, quicumq;
 decreta sanctissimi Papæ Gregorij non proscribenda iudicabit. Ipse enim vir Apostolicus, cui Spiritus sanctus
 in aurem decernenda distavit, in Apostolica Sede constitutus, irrefragabiliter decrevit, reges à suis dignitatibus
 cadere, & participatione Dominici corporis, & sanguinis carere, si præsumerent Sedis Apostolicæ iussu contem-
 nere. Si enim caelestia, & spiritualia sedes beati Petri soluit, & iudicat, quanto magis terrena, & secularia,
 iuxta illud Apostoli: *Nescitis, inquit, quoniam & angelos iudicabimus, quanto magis secularia?* Sic utiq; auctoritate
 a Stephani Papæ Hildericus Rex Francorū pro ignavia sua deponitur: eique deposito, insuper & detonso, & in monasterium misso, Pipinus in regnum surrogatur.

Præterea, liberi homines Henricum eo pacto sibi proposuerunt in regē, ut electores suos iustè iudicare, & regali providentia gubernare satageret. Quod pactum ille postea prævaricari, & contemnere non cessavit: videlicet, quoslibet innoxios tyrannica crudelitate opprimendo, & omnes, quos potuit, Christianæ religioni repugnare constringendo. Ergò & absque Sedis Apostolicæ iudicio, Principes eum pro Rege meritò refutare possent, cum pactum adimplere contempserit, quod eis pro electione sua promiserat: quo non adimpleto, nec Rex esse poterat. Nam Rex nullatenus esse potest, qui subditos suos non regere, sed in errorem mittere studuerit.

Quid plura? Nonne quilibet miles Domino suo fidelitatis iuramento subiicitur eo pacto, ut & ille sibi non deneget, quod Dominus militi debebat? Si ergò
 Do-

*Pontifex potest
deponere Re-
ges.*

*Probatur hoc
auctoritate &
exemplis.*

1. Cor. 6.

a Zacharia.

*Vide lib. 1. cap.
1. Defens. lib. de
translatione
Imperij.*

*Quis non sit
verus Rex.*

Dominus militi debitum reddere contemnit, nunquid non liberè miles cum pro Domino deinceps recusat habere? Liberrimè, inquam. Nec quilibet huiusmodi militem infidelitatis, vel periurij meritò accusabit, cum totū adimpleuerit, quod promisit, Domino suo, inquam, tam diu militando, quàm diu ille fecit sibi, quod Dominus militi.

Igitur Rudolphus Rex in regem^a subleuatus, statim Apostolico, missa legatione, de sua promotione innotuit; ei que debitum obsequium in Ecclesiasticis administrationibus promisit, multoque se promptiorem ad obediendum Sedi Apostolicæ, quàm antecessor eius exhibuit. Ipsa enim suæ consecrationis die obediens banno Domini Papæ, officiū cuiusdam Diaconi Simoniaci recipere noluit, qui ea die ad legendū in Missa ante Regem iam sacris vestibus indutus processit. Vnde Sigefridus Mogontinus Archiepiscopus amoto eo ab altaris ministerio, alium in eius locum surrogauit. Hoc autem maximam inuidiam Simoniacorum, & incontinentium altaris ministrorum regi conflauit; qui & in ipsa sui promotione banno Apostolico obediens, se officia respuere per præfati Subdiaconi repulsam monstrauit. Nullatenus enim dubitabant, se, sub tam legitimo Principe aut officium deposituros, aut concubinis, & Ecclesiis Simoniacè acquisitis abrenunciaturos.

Quapropter illius ciuitatis Clerici, eadem ipsa regis consecrationis die, post prandium conciuēs suos vino & insania furentes in Episcopum suum, & regem, & reliquos Principes concitauerunt. Quidam enim puer ex ciuitate, nescimus si ppria voluntate ductus, an ab aliquo persuasus, cuidā militi Archiepiscopi partē preciosæ vestis furtiuè voluit detruncare: q̄ statim captus est à mili-

*a subleuatus.
Rex Rudolphus
legationē mis-
sit ad Pontif-
cem.*

*Eadem Ber-
oldus in Chro-
nico 1077.*

Seditio popularis Moguntia.

Observa Germanorum in quadragesima consuetudinē.

ametropolim.

Diffugiunt lepores.

milite. Quo audito, Procurator ciuitatis eundem per manus acceptum, liberum abire fecit, nulla tamen seditione commota. Clerici autem, audito huiusmodi rumore, captū fuisse puerum, quem tamen iam dimissum scirent, campanas cōpulsare, ciues nutibus & probrosis adhortationibus ad seditionē excitare, vel potius compellere non timuerunt. Sed Rex iam finito prandio ad Ecclesiā de palatio descendit, & vespas audire cōepit. Interim plebs furens sanguinē regis, & reliquorum sitiens, ipsam Ecclesiā, & palatium irrumperere nititur: sed à militibus regis cōpescitur, licet inermibus. Nam in diebus quadragesimæ cōsuetudo erat, sine armis procedere; sed & ipsa, si quæ habebant, per ciuitatē in hospitiiis dimissa, præ seditione ciuiū acquirere non poterant. Finitis autē vespas, Rex cum Archiepiscopo, & reliquis Principibus in palatium de Ecclesia regressus, cū populum furentē ab incepto nolle desistere; sed eos ipsam Quadragesimā, diem Dominicā, cōmeteriū Ecclesiæ, imò ipsam eorū^a matricem Ecclesiā furibunda seditione profanare, sicq; cum multiplici sacrilegio in mortē suam, Episcoporum, suorumq; omniū nihil ab ipsis iniuriatos, conspirasse vidisset; gladio accinctus eorū insaniam cōpescere deliberauit. Sed Principes eius, eum contra regium morem procedere nō permiserunt. Ipsi autem ex præcepto eius, mutuatis vndecunq; poterant, armis; primū quidē ad supplicandum Deo Ecclesiam ingressi: deinde *Kyrie eleison* in altum concinentes per portam, quæ magis impugnabatur, exsiliunt de Ecclesia. Qui statim, licet paucissimi, maximam multitudinē hostium adeo in fugā verterunt, vt quidam eorū etiam se in Rhenum morituri præcipitarent; licet regij milites parū eos vltra cōmeteriū Ecclesiæ insequerentur.

Anno

Anno ab incarnatione Domini M. LXXVIII.
Indictione prima, cum vterque Rex, Henricus videlicet, & Rudolphus, ab Apostolica Sede adiutorium requireret; Gregorius Papa septimo generali Synodo præsidens decreuit.

*De hac Synodo
vide Tom. 3.
Epist. Decr. &
opuscula Bernaldi.*

Quonia[m] lis & perturbatio regni, in maximum sancta Ecclesia periculum, & detrimentum quotidie redundare cernitur, placet nobis elaborare pro viribus, quatenus idonei tam religione, quam etiam scientia pollentes nunciij è latere Sedis Apostolicæ ad partes illas mittantur: qui omnes religiosos, & iustitia amatores in Teutonici regni partibus commorantes, Clericalis, & Laicalis ordinis viros, & ad hoc opus idoneos conuocent, cum quibus, (Domini gratia præeunte) aut finem & pacem iuste componant, aut veritate percognita, cui parti iustitia magis faueat, ad plenum addiscere valeant, quatenus pars iniusta desistat, & Apostolica auctoritate munita, iustitia vigoris, & auctoritatis robur obtineat.

Exstat hoc decretum Tom. 3. Decretal. Pontif. Edit. Rom. pag. 745.

Verum, quoniam nonnullos diabolico instinctu collectos, tyrannidis sua facibus accensos, turpis lucri auaritia mancipatos, discordiam potius, quam pacem fieri & videre de-

Q side-

siderantes, fore non ignoramus, statuimus, ut
 nulla unquam persona alicuius potentia, siue
 Rex aut Archiepiscopus, Episcopus, Dux,
 Marchio, Comes, siue miles aliqua presump-
 tione, temerarioue ausu, fraude, doloue, seu
 aliqua perturbatione, Legatis nostris obsiste-
 re, & contraire, ne iustitiam & finem compo-
 nant pertentent. Quicumq; autem temera-
 rio ausu (quod non optamus) huius nostre
 constitutionis violator extiterit, legatisq; no-
 stris ad hanc pacem componendam euntibus
 pronominitis, fraudem opponere tentauerit,
 vinculo eum anathematis alligamus, & non
 solum in spiritu, verum etiam & in corpore,
 & omni prosperitate huius vite, Apostolica
 potestate innodamus, & victoriam eius in ar-
 mis auferimus, ut sic saltem confundantur, &
 duplici confusione, & contritione conteran-
 tur. Actum Roma in Ecclesia Domini

Saluatoris 5. nonas Martij.

Indict. prima.

GRE-